

Statens vegvesen

Slik bruker etatene resultatene

James Odeck
Vegdirektoratet

Hva mener etatene om resultatene?

1. Et viktig løft for grunnlaget for samfunnsøkonomiske analyser som gjennomføres i etatene
2. Svært god kvalitet på arbeidet som er gjennomført. Arbeidet er helt i fronten internasjonalt
3. Arbeidet har bygget opp kompetanse hos forskerne og etatene setter pris på det

Tilsutt: på grunn av (1) og (2) mener etatene at det er irrelevant om verdien har gått opp eller ned

Hvordan bruker etatene verdiene?

Etatene bruker verdiene i nytte/kostnadsanalyser av sine tiltak:

Systematisk vurdering av alle relevante fordeler og ulemper målt i kroner som et tiltak vil føre til i netto for samfunnet

Fordeler eller ulemper betegnes:

Nytte – dersom disse er positive for samfunnet

Kostnader – dersom disse er negative for samfunnet

Resultater oppsummeres i en nettonytteberegning:

Nytte – kostnader > 0 prosjektet er "lønnsomt"
 < 0 prosjektet er "ulønnsomt"

Etatene bruker nyttekostnadsanalysen (NKA) til å gi svar på to typer spørsmål:

1. Er det samfunnsøkonomisk lønnsomt å realisere et tiltak ?
2. Dersom man kan velge mellom flere tiltak eller konsepter, hvilket alternativ er det mest lønnsomme?
  - ∨ Ved (1) Bruk nettonytte
  - ∨ Ved (2) Bruk nettonytte pr budsjett krone.

Hvilke nytte og kostnader er med?

Verdsatt i kroner

- o Tidskostnader
- o Helsevirkning av g/s trafikk
- o Utrygghetskostnader g/s trafikk
- o Ulykkeskostnader
- o Miljøkostnader
- o Kjøretøykostnader
- o Investeringskostnader
- o Drift/vedlikeholdskostnader
- o Restverdi
- o Skattekostnad

Ikke-prissatte

- o Landskapsbilde/bybilde
- o Nærmiljø-friluftsliv
- o Naturmiljø
- o Kulturmiljø
- o Naturresurser

Hvor i planprosessen brukes NKA ?

Plannivå

NTP
Handlingsprogram

KS 1 / KVU (for store prosjekter)

Kommunedelplan med
konsekvensutredning

Reguleringsplan

Beslutninger:

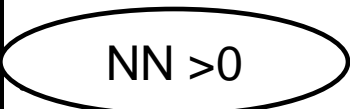
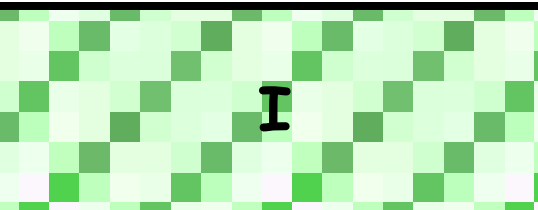

- Langtidsplaner
- Om det skal planlegges videre. Hvilke(t) konsept(er) som skal planlegges videre
- valg av alternativ (trase) vegstandard (antall felt)
- Detaljert avklaring av :
  - plassering og vegstandard
  - avbøtende tiltak

Brukes NKA i beslutningsprosessen?

Mange stadier i beslutningsprosessen:

1. Analytikerne – de som beregner gjør det (svaret er ja, de regner!)
2. KVU, KS1: konsulenter fokuserer mye på NKA ved anbefaling av konsepter(svaret er ja!)
3. På NTP-niva?
  - **Rangering av prosjekter følger NKA i liten grad!**
  - Det brukes andre argumenter i tillegg blant annet fordelingshensyn, ikke-prissatte konsekvenser som ikke nødvendigvis er inkludert i NKA – det er riktig men disse bør ikke være mer avgjørende enn NKA

4. Bruker beslutningstakerne NKA i valg av alternativer?

	 Ikke-prissatte > 0	 Ikke-prissatte < 0
 NN > 0	 I	II
 NN < 0	III	 Ulogisk !!!

Anta NN = 50 mill. Kr

Å velge et alternativ i II betyr:

at ikke-prissatte konsekvenser er verdt mindre enn 50 mill.

Source: Odeck & Kjerkeit 2001

4. Kommunedelplan: Analyse av 60 KUer

Resultat:

1. Logisk i kun 34 av 60 tilfeller (56%).
2. Noen av de ulogiske var tilfeller der null alternativet ikke var et alternativ (8).
3. Mange logiske sammenhenger, men for lite at vi bør bekymre oss !!

	Ikke-prissatte >0	Ikke-Prissatte <0
Nettonytte >0	12	9
Nettonytte <0	13	26

Konklusjon: NKA brukes i varierende grad på kommunedelplan

Utfordringer

1. Å kommunisere resultatene på en lettfattelig måte til både beslutningstakere og andre ”ikke-økonomer!”
2. Vi må akseptere at resultatene ikke inkluderer alt. Vi bør tør å si det.
3. Vi bør juble når tiltak er funnet lønnsomt istedenfor å gruble når de ikke er funnet lønnsomme.
4. Å vekte resultater mot de ikke-prissatte på NTP nivå

Tilslutt: Etatene jobber kontinuerlig med å forbedre NKA som beslutningsgrunlag – vi gir oss ikke!